

22.10.2019

Uudenmaan ELY-keskukselle

Viitaten lausuntopyyntöönne 23.9.2019 Dnro UUDELY/4370/2019

Lausunto Nurmijärven Nukarin kiviainesalueen yva-arviointiohjelmasta

Suomen luonnonsuojeluliiton Nurmijärven Luonto ja Uudenmaan piiri kiittävät lausuntopyynnöstä ja toteavat asiasta seuraavaa.

Hankealue sijoittuu Nurmijärven kunnan koillisosaan, kantatie 45:n varrelle, Raalan kylään Hämeentien ja Hynnänkorventien väliselle alueelle. Hankkeen tarkoituksena perustaa kiviaineksen ottoalue, jota käytetään myös pilaantumattomien maa-ainesten loppusijoitukseen.

Vaihtoehdot

Yvassa tulis olla myös alueellisesti rajattu vaihtoehtoverailu, jossa vain toinen puoli hankkeesta toteutettaisiin eli Linnamäki tai Lumikallio. Vertaa myös ohjelman taulukko 1.

Pinta- ja pohjavesi

Kaivojen ja mahdollisten lähteiden sekä tihkupintojen vedenlaatu on selvitettävä kattavasti. Pintavesien perustila on selvitettävä suhteessa kaikkiin oleellisiin haitta-aineisiin.

Vesivaikutusten rajaaminen yhteen kilometriin on lähtökohtaisesti riittämätöntä.

Jos Linnanoja on noro, sen luontovaikutukset pitää selvittää jo yvassa eikä vasta luvassa, koska se voi vaikuttaa vaihtoehtojen paremmuuteen.

Hankealue sijaitsee Vantaanjoen keskiosan ja Palojoen vesistöalueiden vedenjakajalla. Vantaanjoen pääuoma kuuluu hankealueen kohdalla Vantaanjoen Natura 2000 -alueeseen. Yhtenä perusteena Natura-alueen perustamiselle on joessa esiintyvä luontodirektiivin vuollejokisimpukka, joka on Suomessa uhanalainen ja rauhoitettu. Luontodirektiivin lajeista myös saukkoa esiintyy säännöllisesti Vantaanjoen pääuomassa. Palojoen ekologinen tila on vesienhoidon 2. suunnittelukauden luokittelussa tyydyttävä, mutta kalaston laskennallinen luokka erinomainen.

Yva-selostusta varten on tutkittava kulkeutuuko Vantaaseen, Palojokeen tai pohjaveteen hulevesien tai hankealueen poistovesien mukana haitallisia aineita, jotka ovat lähtöisin hankealueella käsiteltävien rakennustoiminnan jätteiden ja materiaalien käsittelystä ja varastoinnista tai asfaltin ja betonin valmistuksesta.

Hankkeen toteutuessa hankealueelta Vantaan- ja Palojokeen kulkeutuvat vesimäärät voivat kasvaa merkittävästi. Samalla myös kiviaineksenoton ja louhinnan hienoainesta voi kulkeutua jokiin. Molemmissa joissa on luonnonvaraisia lohikalakantoja, joiden kutusorakot ovat vaarassa tukkeutua. Vantaanjokeen kulkeutuva hienoaines voi uhata myös sen vuollejokisimpukkakantaa. Hienon kiviaineksen mahdollinen kulkeutuminen toteutusvaihtoehdoissa Vantaan- ja Palojokeen on tästä syystä tärkeätä selvittää yva-selostukseen.

Hankealue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Hankealuetta lähin pohjavesialue Jäniksenlinna sijaitsee kuitenkin noin 1 km etäisyydellä ja Valkojan pohjavesialue noin 2 km etäisyydellä hankealueesta. Päijännetunneli sijaitsee hankealueen itäpuolella pohjois-eteläsuuntaisesti noin kilometrin päässä hankealueesta, ja vaikutukset siihen tulee selvittää.

Hanke tulee toteutuessaan vaikuttamaan mahdollisesti merkittävästi alueen pohjavesiin, erityisesti vaihtoehdossa VE2. Hankealueen lähialueen asukkaiden käyttövesi tulee pääosin omista kaivoista, joten hankkeen vaihtoehtojen vaikutus alueen vesihuoltoon sekä läheisiin pohjavesialueisiin tulee tarkoin selvittää. Selvityksien laatuun tulee panostaa, koska yva-konsultin mukaan hankealueelta ei ole käytettävissä valtakunnalliseen korkeusjärjestelmään sidottua tietoa pohjaveden pinnan tasosta.

Kyseessä on kaivoksen kokoluokan hanke, joka voi ulottua pohjaveden alapuolelle. Pohjaveden alapuolelle ja läheisyydessä vaikutukset siihen on selvitettävä huolellisesti. Pohjavedellä pitää olla kattava tarkkailu ja perustilaselvitys kaikissa viratausuunnissa. Kallioperästä tulee selvittää ruhjeet ja heikkous vyöhykkeet sekä niiden vaikutukset. Kallioperän koostumus haitta-aineineen ja liukoisuuksineen eri oloissa on selvitettävä kattavasti koko louhittavalla alueella myöskin syvyysuunnassa. Erityisesti seuraavat asiat on huomioitava ja selvitettävä sekä esitettävä suhteessa myös kaivannaisjäteasetuksen, asbestilainsäädännön, sisäilmaasetuksen, vaarallisten aineiden lainsäädännön ja muihin ympäristösäädösten normeihin:

- rikkipitoisuus ja sulfidipitoisuus kalliossa,
- haponmuodostus ja neutalointipotentiaali
- haitta-aineiden kokonaispitoisuudet ja liukoisuudet happamissa, neutraaleissa ja emäksisiä oloissa:
 - raskasmetallit, REE-aineet, arseeni, rauta, mangaani, alumiini, antimoni sekä suolaionit kuten kloridi, fluoridi, bromidi, kalsium, magnesium, kalium, natrium, litium, cesium ja strontium
 - liukenevan uraanin ja toriumin pitoisuudet sekä tytäraineiden vapautuminen
 - kvartsin, kuituisten ja asbestimineraalien esiintyminen GTKn tutkimusraportin 127 sisäilma-asetuksen ja työturvallisuusnormien perusteella
 - kiintoaine, orgaaninen hiili, ravinteet hapenkulutus, pH, johtokyky

Vesien puhdistusmenetelmät tulee selvittää käsittäen tulevan ja lähtevän veden koostumuksen kaikkien haitta-aineiden suhteen. Selvityksen on katettava haitta-aineiden leviäminen ja niiden estämistoimet myös pitkien aikojen kuluessa.

Hyötykäyttöön soveltumattomat kivilajit on selvitettävä sekä niiden käsittely myös mahdollisina kaivannaisjätteinä. Alueen läheisyydessä tehdyt malminetsintälöydökset on esitettävä.

Luontotiedot

Hankealueelta ei näytä olevan vanhoja luontotietoja, mikä korostaa luontoselvityksen merkitystä. Vuodet eivät ole veljeksiä, eikä yhdessä kesässä kaikkea olennaista välttämättä löydä. Esimerkiksi pöllöjen käyttäytymiseen vaikuttaa myyrätilanne, eikä niitä hyvänäkään vuonna välttämättä yhdellä kuuntelukerralla löydä.

Erikoista kyllä, ohjelmasta saa käsityksen, että luontoselvityksen maastotyöt olisi tehty jo tänä kesänä. Jos niin on, sen tulosten tai edes niiden yleispiirteisen kuvauksen olisi pitänyt olla jo nyt saatavilla, jotta olisi voitu arvioida sen vaikutuksia vaihtoehtovertailuun ja mahdollisesti tarvittaviin lisäselvityksiin. Luontotyyppiselvityksen tulisi tuottaa tietoa myös metsiköiden luonnontilan asteesta sekä lahpuuston määrästä, jotta olisi mahdollista tunnistaa mahdolliset METSO-, LUTU- tai LAKU-arvot. Hankkeen vaikutusalueella on paikallisten asukkaiden mukaan tehty havaintoja liito-oravasta.

Luontoselvityksessä on hankkeen vaikutukset arvioitava koko vaikutusalueelta sisältäen siten mm. pölyn, melun, hankealueen poistovesien ja hulevesien sekä valaisemisen vaikutusalueet.

Vaikutusten suuruutta ja todennäköisyyttä on tarpeen arvioida myös hankealueen kallioiden osalta. Vähäpuustoiselta kallioalueelta tulisi selvittää ainakin luontodirektiivin suojaamien perhosten mahdollinen esiintyminen. Paikallisilla asukkailla oli käsitys että hankkeen naapurustossa olisi havaittu useita havaintoja kalliosinisiivistä. Se pitäisi tarkistaa haastatteleamalla paikallisia perhosharrastajia tai ottamalla yhteyttä SYKEeseen tai Suomen Perhostutkijain Seuraan.

Hankealue rikkoo ekologisen ydinalueen ja viheryhteyden. Se on merkittävä reitti muun muassa hirvieläimille. Tulee pohtia voiko tämä johtaa vaaraan hirvieläinkolareiden lisääntymisestä lähialueilla. Yva-ohjelmassa on viitattu vuonna 2014 tehtyyn selvitykseen Nurmijärven alueen ekologisista yhteyksistä. Selostuksessa tulee esittää arvio, miten hankkeen toteuttaminen vaikuttaa myös lähiseudun ekologiseen verkostoon.

Melu, värinä ja pöly

Yva-ohjelmassa on mainittu, että hankealuetta lähimmät asuinrakennukset ovat noin 300 m etäisyydellä kaivualueesta ja 70 m etäisyydellä varastokenttäalueesta. Alle 1 km etäisyydellä hankealueesta sijaitsee yhteensä noin 50 asuinkiinteistöä. Arvio asuinkiinteistöjen määrästä on mahdollisesti liian alhainen. Yva-selostuksessa on otettava huomioon kaikki vaikutusalueella sijaitsevat kiinteistöt. Melun ja värinän vaikutukset on selvitettävä 1 kilometrin päähän.

Asutuksen läheisyys on hankkeelle suuri haaste. Melu- ja pölylaskenta on ajateltu tehdä vain vaihtoehdolle 2.2, mikä on haastavin vaihtoehto. Muut niiden vaikutukset on aiottu selvittää vain sanallisesti, mikä ei lähtökohtaisesti ole riittävää. Myös räjähdystärinää tulee arvioida kallioperän kannalta sen suhteen, että voiko se vaurioittaa rakennuksia. Tärinän vaikutuksissa on huomioitava kallio- ja maaperän mahdolliset voimistavat vaikutukset.

Meluselvityksessä täytyy olla meluvaikutukset myös sisätiloihin suhteessa melun sisätilaasetuksen normeihin. Maksimelun tasoa tulee tarkastella suhteessa moottoriradan maksimimelun normeihin sekä räjäytysmelua suhteessa armeijan kovapanosamuntojen 100 dB normeihin (Vaasa HaO:n Yrapäätös).

Melun vaikutukset on selvitettävä myös suhteessa lintujen pesintään.

Liikenne

Toiminnanharjoittaja on arvioinut, että suunnitellulla maa-ainesten otto- ja vastaanottomäärillä alueelle tapahtuva liikenne olisi 60 ajoneuvoa/vrk. Vuosittaiset ajoneuvomäärät ovat samaa luokkaa molemmissa vaihtoehdoissa VE1 ja VE2. Ajoneuvomäärä liikenteen määrän mittarina on sinänsä riittämätön, koska ajoneuvon ympäristövaikutus riippuu merkittävästi sen koosta ja painosta.

Hankkeen aiheuttamasta liikennemäärästä on yva-selostuksessa esitettävä yksityiskohtainen arvio, jossa on mukana myös arvio ajoneuvojen kokonaispainojen jakautumisesta. Yva-selostuksessa on tuotava esille hankkeen aiheuttamat muutokset lähialueen tieverkon liikennemääriin, liikenteen sujuvuuteen, liikenneturvallisuuteen, liikenteen ympäristövaikutuksiin samoin kuin tienpidon kustannuksiin.

Hankkeen seurauksena lähialueen väylille tulevan raskaan liikenteen aiheuttamat värinävaikutukset väylien lähellä sijaitsevilla asuinkiinteistöillä on tärkeää selvittää. Liikenneturvallisuuden osalta on otettava huomioon raskaan ja kevyemmän liikenteen liikkuminen samoilla väylillä. Arviot liikenteen vaikutuksista eri vaihtoehdoissa on tehtävä vaihtoehtojen koko hankeajalta. Hankeajalla tapahtuva muun liikenteen mahdollinen kasvu on arvioissa otettava huomioon.

Aikataulu

Aikatauluun pitää yleisesti ottaen varata mahdollisuus uuteen maastokauteen. Ohjelmavaiheen lausunnoissa kun voi aina tulla jotakin olennaista uutta selvitettävää tai tarkastettavaa esille. Nyt selostus tehtäisiin sydäntalvella kahdessa ja puolessa kuukaudessa.

Sosiaaliset vaikutukset

Louhoshankkeen sosiaaliset vaikutukset on selvitettävä, mukaan lukien viihtyvyys ja virkistyskäyttö. Myös louhoshankkeiden taloudelliset vaikutukset läheisten kiinteistöjen arvoon on selvitettävä.

Yhteisvaikutukset

Hankkeen mahdollisia yhteisvaikutuksia muiden lähiseudun hankkeiden kanssa ei ole esitetty. Selostuksessa tulee ainakin esittää lähiseudun hankkeiden tilanne tai niiden puuttuminen. Pitäisi ainakin tehdä yhteenveto Nurmijärven ja Tuusulan suunnan muista vastaavista hankkeista.

Loppukäyttö

Alueen loppukäyttöä toiminta-ajan jälkeen ja sen vaihtoehtoja ei ole riittävän selkeästi esitetty. Alueelle sijoitettavien maa-aineksien yms. pinta- ja pohjavesivaikutukset on selvitettävä.

Seuranta

Vaikutuksien seurauksia kiinteistö-, luonto- ja virkistysarvoille tulee arvioida kaikilla vaihtoehtoilla sekä hankkeen sulkemisen jälkeen.

Osallistuminen

Osallistumiseen yksi yleisötilaisuus lausuntovaihetta kohti on nykyään hyvin niukkaa. Koska alueen luontoa ja virkistyskäyttöä ei selvästi lähtötilanteessa tunneta tarpeeksi, pitäisi haastatella alueen ihmisiä ja siellä retkeilleitä enemmän.

Lisätietoja

- Nurmijärven Luonnon pj. Jouko Vuoristo, puh. 040 547 3794, jouko.vuoristo@netti.fi
- Vedet ja päästöt: FT Jari Natunen, puh. 040 7713 781, njarit@yahoo.com
- Uudenmaan piirin erityisasiantuntija Tapani Veistola, puh. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

NURMIJÄRVEN LUONTO RY

Jouko Vuoristo
puheenjohtaja

Aila Kiiskinen
sihteeri

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON UUDENMAAN PIIRI RY

Laura Räsänen
puheenjohtaja

Tapani Veistola
erityisasiantuntija